

INTERVIEW HOOGLERAAR ELBERT DIJKGRAAF: MEER RECYCLEN LEIDT TOT MEER AFVAL

Peet Vogels
Rotterdam

De Tweede Kamer debatteert morgen over de ambitieuze milieudoelstellingen van het kabinet. In 2030 moet het gebruik van eenmalige grondstoffen, zoals olie en metalen, met de helft zijn verminderd ten opzichte van 2016. Die reductie moet grotendeels gehaald worden door gebruik van meer hernieuwbare grondstoffen en door hergebruik van grondstoffen, oftewel recycling.

Momenteel wordt jaarlijks 7,7 miljoen ton afval verbrand in Nederland. Ook wordt er nog steeds afval gestort. Maar dat verbranden en storten moet flink minder worden. Dat kan ook volgens het kabinet, omdat steeds meer afval hergebruikt gaat worden. Daardoor neemt de afvalberg die verbrand moet worden, af. In 2030 is daarom nog maar de helft van de verbrandingscapaciteit nodig, stelt het kabinet.

Dat is niet zo, waarschuwt Dijkgraaf, hoogleraar empirische economie van de publieke sector aan de Erasmus Universiteit. Hij deed in opdracht van de afvalverwerkers onderzoek naar de gevolgen van het beleid. „Maar ik ben onafhankelijk. Ik ben sinds 2009 hoogleraar, maar ik heb nog nooit iets opgeschreven wat ik niet wilde.”

Volgens Dijkgraaf leidt meer recylen juist tot meer afval. „Er blijft altijd 10 tot 15 procent residu achter dat niet meer gerecycled kan worden. Dat residu wordt verbrand.”

Kopgroep

De afvalberg zal daardoor toenemen, heeft Dijkgraaf berekend. Nederland zit al in de Europese kopgroep als het gaat om hergebruik van afval. Om een groter aandeel gerecyclede grondstoffen te krijgen zal er meer geïmporteerd

“Verbrand je schepen niet achter je, als je niet zeker weet dat je ze niet meer nodig hebt”

– Elbert Dijkgraaf, econoom

‘Sluiten ovens voor afvalverbranding is een slecht idee’

De overheid wil de helft van de afvalverbrandingsinstallaties sluiten, omdat door afvalrecycling minder capaciteit nodig is. Juist het omgekeerde is waar, waarschuwt hoogleraar economie Elbert Dijkgraaf: meer recylen leidt tot meer afval.

moeten worden. Deels zullen dat in het buitenland gerecyclede grondstoffen zijn, maar deels ook afval dat in Nederland gerecycled wordt.

En bij die import van afval zit hem de kneep. „De recycling van dat afval zal juist tot meer restafval leiden dat verbrand moet worden”, stelt Dijkgraaf. „Mijn verwachting is dat we juist meer verbrandingscapaciteit nodig hebben in plaats van minder.” Hij waarschuwt het kabinet dan ook om geen onomkeerbare beslissingen te nemen. „Verbrand je schepen niet achter je, als je niet zeker weet dat je ze niet meer nodig hebt. Daar gaat het om.”

Er hangt ook een financieel plaatje aan. „We hebben miljarden geïnvesteerd in verbrandingscapaciteit. Als je die deels sluit, heb je kans dat je schadevergoeding aan de eigenaren moet betalen. En als je de capaciteit vervolgens toch weer moet uitbreiden, kost dat opnieuw miljarden.” Bovendien zijn burgers en bedrijven straks duurder uit als er een tekort aan verbrandingscapaciteit is. „Dat hebben we eerder gezien. De tarieven voor verbranding stijgen als de vraag naar verbranding groter is dan het aanbod. Die rekening komt bij de burgers en bedrijven terecht.”

Dat het kabinet besluit minder afval te gaan verbranden, is op het eerste gezicht begrijpelijk. Bij de verbranding komt CO₂ vrij. En elk land moet zijn CO₂-uitstoot verminderen, om het milieu te sparen en de opwarming van de aarde tegen te gaan.

Milieuwinst

De vraag is of minder verbranden wel tot milieuwinst leidt. Dijkgraaf gaat eerder uit van het omgekeerde. „Er is al een tekort aan verbrandingscapaciteit in Europa. Wat niet verbrand wordt, dat wordt gestort. En storten is veel slechter voor het milieu dan verbranden.”

De hoogleraar wil dat er veel meer naar de Europese schaal wordt gekeken als het om milieuwinst gaat. Zo kan afvalverbranding beter in een kouder land als Nederland plaatsvinden dan in warme landen als Spanje en Portugal. „De warmte bij verbranding in Nederland wordt gebruikt om stroom op te wekken en om huizen en bedrijven te verwarmen. Die verwarming hebben ze in Spanje niet nodig. De energie die vrijkomt bij verbranden, wordt hier dus nuttiger gebruikt dan in Spanje.”

◀ **Afvalverbrandingsoven: jaarlijks verbrandt Nederland 7,7 miljoen ton afval.** FOTO JAN RULAND VAN DEN BRINK

VALKENSWAARD

‘Snoep uit Oekraïne is goedkoper’

Oekraïne is niet bepaald het eerste land waaraan een handelaar nu denkt voor goedkope inkoop. Toch haalt Inge Smulders uit Valkenswaard er sinds dit jaar een deel van haar snoep. „Daar liggen de prijzen nog een stuk lager dan hier.”

Of hij misschien een foutje had gemaakt, wilde Inge Smulders weten. Een van haar leveranciers voerde recent een prijsstijging door van 42 procent. „Ik heb ze meteen gebeld: ‘Zijn jullie niet een komma vergeten?’ Maar nee, het was echt zoveel.”

De suikerprijzen zijn hoog en dat is zuur voor ondernemers als

Smulders. Zij bestiert sinds een jaar of tien samen met haar zoon Tim Vrenken de groothandel Voordeelsnoep in Valkenswaard. „We hebben echt forse prijsstijgingen gehad. Die durf ik niet allemaal door te berekenen aan mijn klanten”, zegt ze. „We hebben al kleine marges, die worden zo nog kleiner.”

De klanten van Smulders zijn onder meer doe-het-zelfzaken, tankstations en tuincentra die als bijproduct bakken snoep verkopen; en winkels die schepsnoep aan de man brengen. Al die ondernemers hebben ermee te maken dat de suikerprijs momenteel hoog is. Suiker is op de wereld-

markt in een jaar tijd twee keer zo duur geworden. Sinds 2012 lag de prijs niet zo hoog.

India

De oorzaak daarvan ligt deels in India. Dat is een van ’s werelds grootste suikerproducenten. Door hevige regen valt de oogst van suikerriet dit jaar tegen. India gebruikt suiker bovendien ook voor de productie van ethanol, wat de export beperkt. Een deel van de hogere prijzen komt op het bordje van de consument. Snoep en koek worden zo’n 20 tot 40 procent duurder, liet branchevereniging VBZ onlangs weten.

Smulders vond een oplossing

◀ **Inge Smulders en haar zoon Tim Vrenken.**

FOTO FOTOPERSBUREAU PETER SMULDERS

om de pijn iets te verzachten. „We zijn het over de grens gaan zoeken”, zegt ze. „Sinds kort hebben we een snoeplijn uit Oekraïne. Daar liggen de prijzen nog een stuk lager.”

Bij welk Oekraïens bedrijf Smulders nu een deel van haar zoetwaren koopt, vertelt ze niet uit concurrentieoverwegingen. „Zij brengen het snoep naar Polen, wij brengen het van daar naar Nederland. Zelfs met de transportkosten erbij zijn we nog goedkoper uit. De handel gaat daar natuurlijk zoveel mogelijk door, ondanks de oorlog.”

– Merlijn van Dijk
Bart-Jan van Rooij

“We hebben echt forse prijsstijgingen gehad. Die durf ik niet allemaal door te berekenen aan mijn klanten”

– Inge Smulders, Voordeelsnoep